

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2007

Ladislav DVOŘÁK

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA**

A

**VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI**

VÝBOR REGIONŮ EU

Autor: Ladislav Dvořák

Vedoucí práce: Ing. Jana Krbová

Studijní program Sociální pedagogika, specializace Veřejná správa

Datum odevzdání : 27.4.2007

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma

» **VÝBOR REGIONŮ EU** «

jsem vypracoval samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály

uvádím v příloženém seznamu literatury.

České Budějovice, duben 2007

podpis studenta

Anotace

VÝBOR REGIONŮ EU

Cílem práce je podat co nejširší přehled o úloze a postavení Výboru regionů, zastoupení ČR ve Výboru regionů a prosazování místních a regionálních zájmů v EU.

Význam z hlediska regionální politiky ČR a přínos účasti jihočeských zástupců v institucích Evropské unie pro Jihočeský kraj.

duben 2007

Poděkování

Za cenné rady, náměty a inspiraci

bych chtěl poděkovat

paní Ing. Janě Krbové

Obsah

OBSAH	6
ÚVOD	7
1 HISTORICKÝ VÝVOJ EVROPSKÉ INTEGRACE	9
2 PRINCIPY A POLITIKY EVROPSKÉ UNIE	17
2.1 ZÁKLADNÍ PRINCIPY EVROPSKÉ UNIE	17
2.2 POLITIKY EVROPSKÉ UNIE	17
3 INSTITUCE EU	20
3.1 VÝBOR REGIONŮ	24
4 ZAPOJENÍ JIHOČESKÉHO KRAJE VE VÝBORU REGIONŮ	26
ZÁVĚR	37
POUŽITÁ LITERATURA	39
KNIHY A ČASOPISY	39
ELEKTRONICKÉ ZDROJE	40

Úvod

Motto :

Dosavadní torzo evropského sjednocování je ve skutečnosti od samého počátku vizí budoucí Evropy jako celku, Evropy bez dělících hranic, Evropy svobodné výměny názorů, kapitálu a služeb, Evropy, v níž se konflikty nebudou řešit násilím, nýbrž mírovou cestou.

Prof. Dr. W. Weidenfeld, Univerzita Ludvíka Maxmiliána v Mnichově

Společenské převraty, ke kterým došlo ve střední a východní Evropě zapříčinily stav, kdy evropský občan řeší nově problém vymezené Evropy, která již není rozdělená jako v dobách studené války. Budoucnost tohoto kontinentu je závislá na účasti občanů při utváření nové společnosti. Občané bývalých totalitních států si osvojují a hájí stejné principy společenského uspořádání, právní stát, sociální tržní hospodářství, lidská a občanská práva a parlamentní demokracii stejně jako již od konce druhé světové války obyvatelé západní Evropy. Rychlost změn, ke kterým dochází však budí u řady lidí jak na Východě, tak i na Západě obavy a skepsi. Je však třeba si uvědomit, že tam, kde integrace a schopnost vyjednávat nezapustily své kořeny, dochází k tragédiím. Příkladem mohou být státy bývalé Jugoslávie. Úkolem nové Evropy je realizovat to, co je ve společném zájmu všech jejích států. Hospodářský blahobyt, schopnost obstát v mezinárodní celosvětové soutěži, zachování míru, zajištění bezpečnosti před riziky nových konfliktů a prosazování dodržování demokratických zásad ve všech sférách života.

Důvodem, proč jsem jako téma své práce zvolil právě Výbor regionů Evropské unie je mé pevné přesvědčení, které se během práce ještě upevnilo, že Evropská unie je zárukou evropského míru, funkčnosti právních norem, demokracie a stability a prosazování těchto hodnot je schopna realizovat i ve světovém měřítku.

Vzhledem k tomu, že názory na význam a úlohu Evropské unie v současné Evropě se různí a řada názorů vychází z nedostatku informací či z informací zkreslených, pokládám za nezbytně nutné nejdříve v první části mé práce provést seznámení s historickým vývojem

evropské integrace, s důvody integračních aktivit, politikami a institucemi Evropské unie. V druhé části pak se zabývá konkrétní činností poradního orgánu Evropské unie, Výboru regionů, která je pro občany nejlépe viditelná a velmi úzce se jich dotýká. Dokumentovat tuto činnost na příkladu Jihočeského kraje a jeho zástupce ve Výboru regionů hejtmána Jana Zahradníka, včetně přínosu, který tato činnost kraji přináší.

Cílem práce je tedy prokázat na konkrétních příkladech pozitivní roli Evropské unie, realizovanou jejím poradním orgánem Výborem regionů, v Jihočeském kraji. Roli, týkající se nejen ekonomických aktivit, ale zejména činností souvisejících s přeshraniční spoluprací a s nápravou narušených mezilidských vztahů v pohraničních oblastech .

1 Historický vývoj evropské integrace

Myšlenka sjednocené Evropy se objevuje už v úsilí římské říše, která vojensky ovládla takřka celou Evropu. Vytvoření barbarských království po zániku Západořímské říše v roce 476 n.l. a izolace Východořímské říše znamenaly rozdílný vývoj obou částí Evropy. Navíc Pyrenejský poloostrov obsadili na několik století muslimové. Křesťanská západní Evropa se tedy vyvíjela mezi muslimskou kulturou na jedné straně a kulturou Byzance na straně druhé. Sjednocená jako říše Karla Velikého zahrnovala území dnešní Francie, části Německa, velmi malou část Španělska, severní a střední Itálii a část Rakouska. Tedy vyjma Anglie, Španělska, jižní Itálie, severských zemí a zemí obývaných Slovy. Lze konstatovat, že soustava zemí Evropské šestky se velmi podobala uspořádání Karlovy říše, ve které panovala skutečná jednotnost daná zejména osobou panovníka, který se při výkonu své vlády co možná nejčastěji přemisťoval z místa na místo, aby donutil poddané k poslušnosti. K jednotě říše přispívala jednotná správa všech jejích částí, stejné křesťanské náboženství a společné povědomí k vnějšímu světu. Říše představovala řád, vnitřní smír a relativní bezpečnost vzhledem k vnějšímu ohrožení. Důvodem rozpadu tohoto státního útvaru po smrti Karla Velikého byla touha jednotlivých dědiců po moci. K rozdělení došlo v roce 843 n.l. u Verdunu. Říše byla rozdělena na tři části. Z jedné vznikla pozdější Francie, ze druhé Německo a ze třetí Lotrinsko, o které obě uvedené části po staletí bojovaly. Od té doby již nikdy nebyla Evropa politicky jednotná.

Ale zůstávaly velmi významné homogenní prvky. Jeden typ feudální společnosti a velmi vitální náboženství. Existovalo tady opravdové společenství víry. Papež se těšil všeobecné úctě, církevní řády byly organizovány podle stejného evropského vzoru a kláštery nejrůznějších řádů se bez problémů šířily z jedné země do druhé. Evropu také sjednocovala vzdělanost. Univerzity založené církví byly všude organizovány stejným způsobem. Profesori i studenti volně přecházeli z jedné univerzity na druhou. Jazykem evropské kultury byla latina, která byla jazykem církve, ale také jazykem učenců. Křesťané západní Evropy projevovali svou jednotu také prostřednictvím společných válečných akcí. Byly to zejména

křížácké výpravy za dobytím Svaté země i za znovuzískáním Španělska a Portugalska. Existovalo tu jakési vyšší společenství „Republica Christiana“ (Křesťanská republika) čili jednota duchovní. Důsledkem feudální rozdrobenosti chyběla jednota politická.

Postupně se podařilo evangelizovat Anglii, získat Španělsko a Portugalsko a ve východní Evropě evangelizovat Polsko. Zbytek východní a jižní Evropy evangelizovala Byzanc. Křesťanská západní Evropa se rozštěpila na dva antagonistické náboženské bloky, církve katolickou a církve protestantské. Pokud došlo k dominanci jednoho státního útvaru, uzavíraly se, v zájmu rovnováhy, koalice ostatních států proti němu. Systém rovnováhy fungoval mezi Anglií, Francií, Rakouskem, Ruskem a Pruskem. A právě tato rovnováha zajišťovala všeobecný mír a klid. Jean Jacques Rousseau tento stav hodnotil slovy „Evropské země tvoří dohromady jeden mlčící národ“.

Pojem „společenství národů“ se objevil v souvislosti s rozvojem obchodu, který přinesl prosperitu a rozkvet národů, za předpokladu, že nedojde ke konfliktům.

Francouz Emeric Crucé v roce 1623 doporučoval vytvoření světového shromáždění, v němž by byli zastoupeni všichni panovníci a jež by disponovalo ozbrojenou silou k prosazení svých rozhodnutí. Zřízení evropského sněmu, složeného ze zástupců států v poměrném počtu doporučoval koncem 17. století William Penn. Německý filosof Immanuel Kant koncem 18. století navrhoval konfederativní alianci suverénních států. „Hrabě Claude Henri de Saint-Simon spolu s Augustinem Thierrym vydal v roce 1814 dílo O reorganizaci evropské společnosti neboli o nezbytnosti a prostředcích jak sdružit národy Evropy do jediného politického útvaru a zachovat přitom každému z nich národní nezávislost. Parlamenty všech zemí Evropy by měly uznat nadřazenost obecného parlamentu, který by měl postavení nad vládami jednotlivých zemí a pravomoc soudit jejich spory. Takový parlament by tvořili ti nejosvícenější lidé, jimž by byl vlastní „evropský patriotismus“

O sjednocení Evropy se pokusil i císař Napoleon, ale o sjednocení pod nadvládou Francie. Tím vyvolal přimknutí národů ke tradičním monarchům a s tím související nacionalismus. Zorganizovat novou Evropu kolem jednoho řídicího státu, kdy by jednoty bylo dosaženo shodností režimů a shodností politické filosofie se snažil Adolf Hitler, který v roce 1943 prohlásil: „*Veškerý nepořádek s malými státy, které ještě v Evropě existují, musí být co nejrychleji zlikvidován. Cílem našeho boje musí být vytvoření jednotné Evropy. Pouze Němci mohou Evropu organizačně uspořádat*“¹

Hrabě Richard Coudenhove-Kalergi, v čele Panevropského hnutí, formuluje a snaží se odpovědět na otázku zda si může politicky i hospodářsky rozštěpená Evropa uhájit mír a

¹ GERBET,P. *Budování Evropy*, str.35.

samostatnost vůči mimoevropským mocnostem či je nutné vytvoření společenství států. Jako hlavní evropský problém jmenoval rivalitu mezi Francií a Německem, šovinismus, militarismus a komunismus.

„Aby se objevila na politické mapě, musí Panevropa nejdříve zapustit kořeny v srdcích a hlavách Evropanů. Je třeba vystavět mosty porozumění, zájmu a přátelství od národa k národu, od továrny k továrně, od odborů k odborům, od literatury k literatuře. Pocit panevropské pospolitosti, evropský patriotismus, musí korunovat a doplňovat cit národní“²

Projekt Panevropy nezískal potřebnou podporu evropských státníků a k pozastavení této myšlenky přispěla hospodářská krize a vznik výrazně protidemokratických režimů v Evropě. Až druhá světová válka, v souvislosti s neschopností jednotlivých národních států čelit nacistickému nebezpečí, obnovila myšlenku sjednocené Evropy. Byla založena řada organizací propagujících tuto myšlenku jako např. britská United Europe Movement, francouzská Nouvelles Equipes Internationales a německá Europa-Bund. Podařilo se vytvořit mezinárodní přípravný výbor, tzv. Hnutí za spojenou Evropu v čele s Winstonem Churchilem jako čestným předsedou.

Dne 7. května 1948 došlo ke svolání konference v Haagu pod názvem Evropský kongres, kterého se účastnilo na několik set delegátů, např. Konrád Adenauer, Bertrand Russell, Robert Schuman, Leon Blum a další významné osobnosti. Kongres se stal impulsem k založení Rady Evropy v Londýně v roce 1949.

Ke křídlu mezivládně orientované spolupráce patřila Velká Británie a severské státy. „Britský postoj k evropskému integračnímu procesu byl spojen především s osobností Winstona Churchila, který svou vstřícnost jednotné Evropě prezentoval v celé řadě projevů, rozhlasových vystoupení a novinových článků už od roku 1938. Za vrchol podpory koncepce jednotné Evropy je považován Churchilův projev na univerzitě v Curychu dne 19.09.1946, kdy se vyslovil následovně ... *existuje opatření, které by, kdyby bylo všeobecně a spontánně přijato jako zážrakem přeměnilo celou scénu a v několika letech by celou Evropu nebo její větší část učinilo tak svobodnou a šťastnou jako je dnešní Švýcarsko. Co je tímto dokonalým opatřením? Je jím znovuvytvoření evropské rodiny v takové míře jak je to možné a vybudování institucionální struktury, které jí umožní žít v míru, bezpečí a svobodě. Musíme vybudovat něco jako Spojené státy evropské*“³

Americký státní tajemník generál George C. Marshall vypracoval pro válkou postiženou Evropu projekt jehož cílem byla obnova evropského hospodářství, ale také vstup amerických

² FIALA, P. – PITROVÁ, M.: *Evropská unie*, str. 35.

³ FIALA, P. – PITROVÁ, M.: *Evropská unie*, str. 40-41.

podniků na evropský trh. Odmítnutí projektu ze strany SSSR a jím ovládaných vazalských států znamenalo rozdělení hranic vlivu. Distribuci hospodářské pomoci ze Spojených států realizovala nově založená Organizace pro evropskou hospodářskou spolupráci OEEC (Organisation for European Economic Cooperation), která fungovala na mezivládním principu. Stáli zástupci rozhodovali o většině otázek hlasováním. Kromě uvedené činnosti se OEEC věnovala odstraňování kvót a tarifů, poradenství a konzultacím v oblasti mezinárodního obchodu. OEEC se stala prostorem k deklaraci mezinárodních nebo mezivládních postojů k evropské integraci.

Stále rostoucí ekonomická síla Spojených států umocňovala myšlenku vytvoření rozsáhlého evropského trhu, který by podporoval konkurenci, hledal nové zdroje, snižoval ceny a zaváděl nové výrobní postupy. Na základě uvedených skutečností byl Jeanem Monnetem vypracován tzv. Schumanův plán, který spočíval ve vytvoření společného trhu pro uhlí a ocel. R.Schuman se k projektu vyjádřil slovy :“ *...takto ustavená solidarita ve výrobě zřetelně dokazuje, že jakákoliv válka mezi Německem a Francií se nestane pouze nemyslitelnou, ale i materiálně nemožnou. Zřízení této impozantní výrobní jednotky, otevřené všem zemím, jež budou chtít se na ní podílet a v konečném důsledku nutně vedoucí k tomu, že všechny členské země budou disponovat základními faktory průmyslové výroby za stejných podmínek, položí skutečný základ jejich ekonomického sjednocení... spolupodílením se na základní výrobě a založením nového Vysokého úřadu, jehož rozhodnutí budou závazná pro Francii, Německo i ostatní země, vyústí tento návrh v realizaci prvních konkrétních základů Evropské federace, jež je nezbytná pro zachování míru“⁴ Projekt podpořilo Německo, které tím dosáhlo rovnoprávného postavení v mezinárodních vztazích poválečné Evropy, Nizozemí, Lucembursko, Belgie a Itálie. 18. dubna 1951 byla podepsána tzv.Pařížská smlouva nebo také Smlouva o zřízení Evropského společenství uhlí a oceli (Smlouva o ESUO). Šest evropských zemí se vzdalo své suverenity v oblasti uhlí a oceli ve prospěch nadnárodního orgánu Vysokého úřadu, který za asistování Poradního výboru uvedené oblasti spravoval . Kontrolu vykonávalo Shromáždění a vše sledoval nezávislý Soudní dvůr.Rozhodovací pravomoci měla Rada. Došlo zde ke kombinaci obou výše zmíněných integračních principů. Vysoký úřad respektoval nadnárodní princip, Rada pak mezivládní. Zájmy výrobců, zaměstnavatelů a konzumentů hájil Poradní výbor.*

Dalšími oblastmi vhodnými k integraci byly jaderná energetika, doprava a zemědělství. Výbor vedený belgickým premiérem Paulem-Henrim Spaakem začal vytvářet evropské organizace zabývající se jaderným výzkumem a společným trhem. Dne 27.března 1957 byly

⁴ FIALA,P.-PITROVÁ,M.:*Evropská unie*,str.49.

v Římě podepsány Smlouva o zřízení Evropského hospodářského společenství (Smlouva o EHS) a Smlouva o zřízení Evropského společenství pro atomovou energii (Smlouva o EURATOM). Evropské společenství tedy zahrnovala tři samostatné subjekty, ESUO, EHS a EURATOM.

Cílem EHS bylo postupným sblížením hospodářské politiky členských států podporovat v celém společenství harmonický rozvoj hospodářské činnosti, nepřetržitý a vyrovnaný růst, větší stabilitu, urychlené zvyšování životní úrovně, jakož i těsnější vztahy mezi státy, které Společenství tvoří. Klíčovým úkolem bylo vybudování společného trhu s „volným“ pohybem tzv. čtyř svobod, tedy osob, služeb, zboží a kapitálu.

Britský politolog Clive Archer za hlavní přínos EURATOM označil zřízení mnoha výzkumných center.

Intenzivní ekonomická spolupráce a zvýšení obchodu mezi členskými státy si vyžádalo zřízení Evropské investiční banky a Evropského sociálního fondu.

Na Haagském summitu v roce 1969 bylo rozhodnuto o rozšíření Společenství a v roce 1973 Velká Británie, Irsko a Dánsko vstoupily do EHS. Na zasedání Evropské rady ve Stuttgartu v roce 1983 byl přijat dokument Slavnostní prohlášení o Evropské unii, který podpořil hledání bezpečnostní, zahraničně-politické, kulturní, právní a ekonomické jednoty Společenství. Dle německého kancléře Kohla „*první krok, který jistě neuspokojí každého, ale který je krokem správným směrem a ve správné době*“⁵ V souvislosti se zájmem Řecka, Portugalska a Španělska, které vytvořily po pádu diktátorských režimů demokratické systémy, o vstup do ES, prohlásil úřadující předseda ES Hans-Dietrich Genscher, že přijímání kandidujících států do evropských společenství není pouze záležitostí ekonomických ukazatelů, ale naopak otázkou upevňování demokratického prostoru západní Evropy. Tato Genscherova výzva, známá také jako tzv. deklarace demokracie, upřela pozornost evropských institucí i členských států na skutečnost, zda kandidátské země skutečně naplňují zásady demokratického politického systému a garantují lidská práva a svobody. Společenství tímto krokem mimo jiné nepřímo potvrdilo, že se ve skutečnosti již nejedná o pouhé ekonomické seskupení, ale o celek, který usiluje také o politickou jednotu.

V roce 1985, předseda Komise, Jacques Delors, se ve své nástupní řeči pře Evropským parlamentem distancoval od vlny všeobecné skepse, označované jako europesimismus či euroskleróza. Prosazoval rozšíření integračních aktivit do nových oblastí, např. do sociální sféry v zájmu podpory mobility pracovních sil na evropském společném trhu. Dalším integračním stupněm měla být Hospodářská a měnová unie což ovšem vyžaduje posílení

⁵ FIALA, P.-PITROVÁ, M.: *Evropská unie*, str. 102.

nadnárodních institucí ve vybraných oblastech. V témže roce došlo v Schengenu k podepsání mezivládní dohody, která zjednodušila či úplně odstranila hraniční kontroly. Na summitu v Bruselu vznikl dokument Jednotný evropský akt (Single European Act), který odstranil právo veta při hlasování v Radě ve vybraných oblastech a zapojil Evropský parlament do legislativního procesu a stanovení nových společných cílů, zejména přijetí společné měny a spolupráce v oblasti zahraniční politiky.

V červnu 1991 předložilo Lucembursko Návrh smlouvy o evropské unii. Ve snaze o maximálně konsensuální postoj prezentovalo Lucembursko ve svém návrhu v současnosti známý model tzv. chrámu, v němž byla soudní agenda, vnitropolitické otázky a zahraničně-politická spolupráce a obrana vyčleněny mimo rámec zakládajících smluv do tzv. pilířů. V

I. pilíři byly pravomoci iniciátora legislativy ponechány výhradně v rukou nadnárodní Komise a pro rozhodování v Radě ministrů je charakteristické převážně hlasování kvalifikovanou většinou. Tento pilíř tvoří původní smlouva o EHS, přejmenovaná Smlouvou o EU na Smlouvu o ES. Právě na jejím základě jsou prováděny všechny společné politiky a aktivity navazující na agendu jednotného trhu. Patří sem kromě společné obchodní, zemědělské a dopravní politiky také nově definovaná společná měna, nově ustavené občanské unie, princip subsidiarity atd. II. pilíř zahrnoval nově definovanou agendu společné zahraniční a bezpečnostní politiky zaměřenou na realizaci politiky obrany, bezpečnosti, lidských práv a zahraničních vztahů. Smlouva o Evropské unii (dále jen EU) vyžadovala při hlasování o těchto záležitostech konsensus a iniciátorem nových aktivit se vedle Komise staly také členské státy. Podobně tomu bylo u III. pilíře Justice a vnitro, kde byl společný postoj přijímán také konsensuálně a významný vliv zde měly členské státy

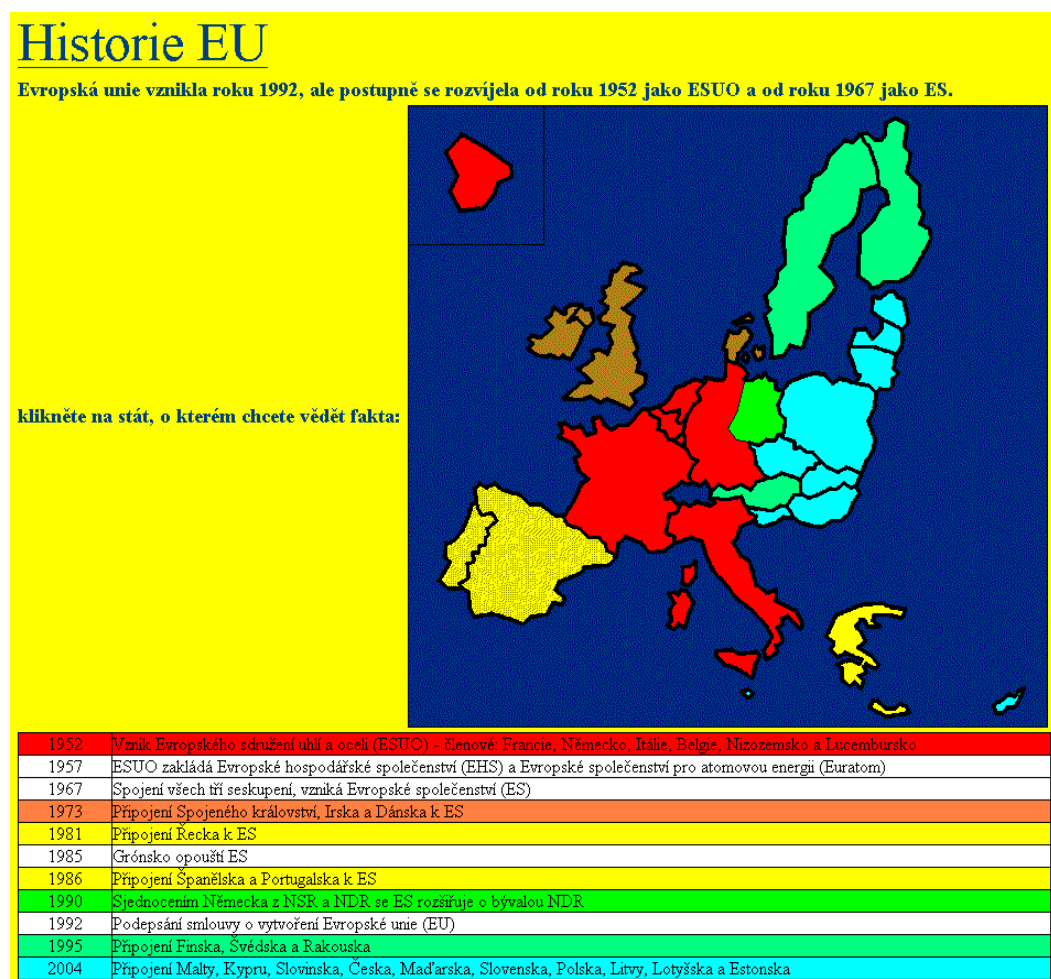
V prosinci 1991 byla v Maastrichtu přijata na zasedání Evropské rady Smlouva o Evropské unii, jejíž text byl v únoru 1992 podepsán ministry členských států Společenství. Základním východiskem řešení vztahů mezi centrem v Bruselu, státy a dalšími územně správními jednotkami je princip subsidiarity. Evropské hospodářské společenství bylo nabytím Maastrichtské smlouvy oficiálně přejmenováno na Evropské společenství a Smlouva o EHS na Smlouvu o ES.

Nejdůležitějšími otázkami devadesátých let byla integrace do nových oblastí a podpora při vytváření demokracie v zemích střední a východní Evropy a příprava na jejich vstup do EU. Amsterodamská smlouva, která vstoupila v platnost v roce 1999, řešila otázky vízové, azylové, přistěhovalecké politiky a boj s nezaměstnaností. Zakotvení diferencované či flexibilní integrace znamenalo, že státy, kterým integrační aktivita nevyhovuje jsou chráněny před případným poškozením a naopak pro státy usilující o větší integrační dynamiku je

přínosem. V článku 6 smlouva vyjmenovává základní principy Unie, zásady svobody, demokracie, právní stát, lidská práva a další zásady společné členským státům.

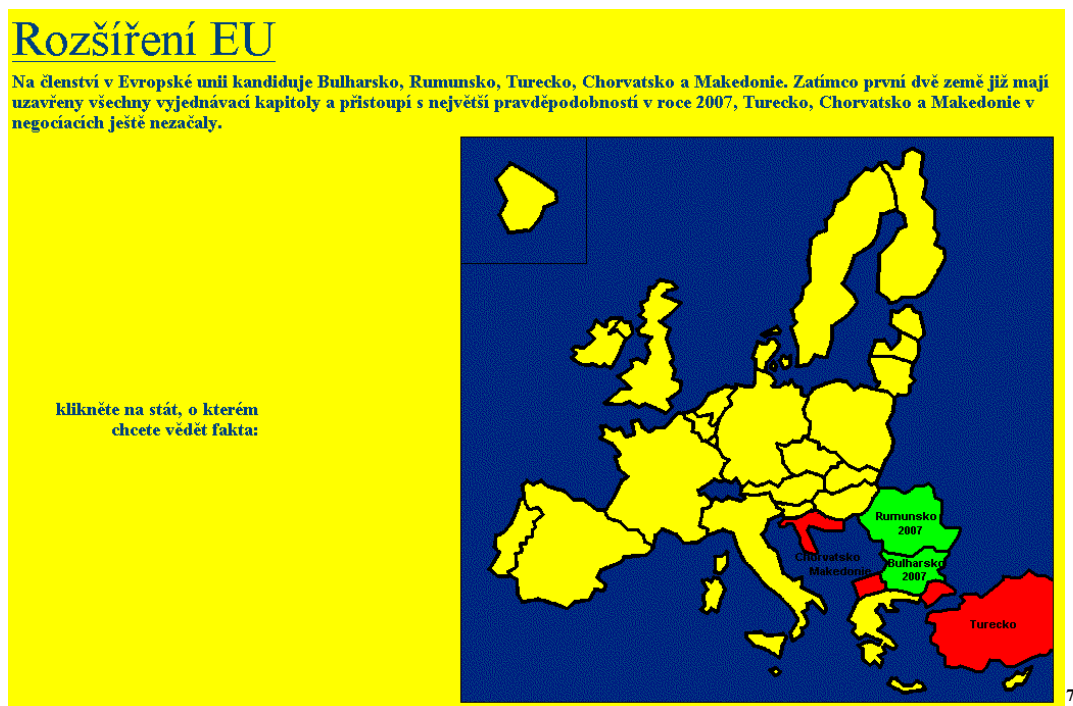
Česká republika se stala členem Evropské unie v květnu 2004 spolu s dalšími devíti státy. Od 1. ledna 2007 přistoupily do unie také Bulharsko a Rumunsko.

Obr. č. 1 Stav k 31.12.2006, tedy ještě před vstupem Rumunska a Bulharska do Evropské unie

⁶ <http://eu-eu.euweb.cz/Historie.htm>.

Obr. č. 2

⁷ <http://eu-eu.euweb.cz/Rozsireni.htm>.

2 Principy a politiky Evropské unie

2.1 *Základní principy Evropské unie*

Jedním ze základních principů Evropské unie je supranárodnost, která znamená, že každý členský stát odevzdává EU část práv, která dosud vnímal v národním rámci. Vzdává se tím možnosti rozhodovat sám o vlastních záležitostech, dostává se mu však na druhé straně možnosti rozhodovat o záležitostech druhých. Suverenita se tak neztrácí, jen se posunuje jinam. To, oč přijdeme v národním, získáme v evropském měřítku. Bez této zásady nemůže společnost s vnitřním trhem, společnou měnou a společnými hraničními kontrolami, společnou zahraniční politikou a společnými zásadami ochrany životního prostředí, fungovat. Dalším principem je právní státnost. EU se zakládá na vládě práva. Je odkázaná na to, že všichni dodržují společně stanovená pravidla a v případě sporů přijímají a plní výroky Evropského soudního dvora.

Třetím důležitým principem je solidarita, která vychází ze skutečnosti, že životní podmínky v EU jsou velmi rozdílné, také blahobyt je na různé úrovni. To se změní nanejvýš v horizontu mnoha let, neboť není záměrem EU (ani k tomu nemá příslušné prostředky) zaručit všem občanům EU stejné životní podmínky. Zakládá si však na pojmu solidarity. To znamená : chudším v EU je třeba pomoci, aby své strukturální slabosti odstranili a mohli se tak napojit na ostatní části EU, aby s nimi neztratili kontakt.

Princip subsidiarity znamená, že EU smí činit jen to, co na ni členské státy skutečně přenesou. Nemůže si sama vytvářet a přisuzovat vlastní kompetence. Zásadně platí, že politická rozhodnutí je třeba provádět na co nejnižší možné úrovni.

2.2 *Politiky Evropské unie.*

V rámci Evropských společenství fungují společné politiky, které vykonávají instituce Společenství a zároveň politiky, které jsou na úrovni Společenství koordinovány a sektorové politiky.

Cílem asociační politiky je vytvoření evropského hospodářského prostoru, podpora hospodářských a politických reforem v zemích střední a východní Evropy a jejich příprava ke vstupu do EU. ES je právnická osoba, která může uzavírat asociační dohody s třetími, a to

nejen evropskými státy a mezinárodními organizacemi.

Dopravní politika zajišťuje mobilitu osob a pohyb statků na evropském vnitřním trhu a do třetích států i z nich. Vytváří co nejefektivnější technická a organizační zařízení k překonávání prostoru v zájmu usnadnění cestování osob a směny statků mezi všemi regiony a přes hranice při co nejnižším stupni poškozování životního prostředí.

Ekologická politika usiluje o zachování životního prostředí a zlepšení jeho kvality. Dále o ochranu zdraví lidí, uvážlivé a racionální využívání přírodních zdrojů. Podporuje opatření na mezinárodní úrovni ke zvládnutí regionálních nebo globálních ekologických problémů.

Cílem energetické politiky je zabezpečit spolehlivé, cenově příznivé, zdravotně a ekologicky únosné zásobování energiemi. Zavádět nové energetické systémy a dokončit vnitřní trh ES pro energii.

Hospodářská politika usiluje o trvalý a rovnovážný růst, o zvyšování životní úrovně, podporuje konkurenci a soudržnost, vysokou zaměstnanost, stabilní ceny a zdravé veřejné finance.

Kulturní politika usiluje o rozšiřování znalostí o kultuře a dějinách, o zachování kulturního dědictví. Podporuje uměleckou a literární tvorbu.

Cílem mediální politiky je vytvoření evropského mediálního trhu. Podporuje vybudování konkurenceschopného průmyslu mediálních programů a zavedení evropské televizní normy HDTV.

Politika na ochranu spotřebitele je cílená k ochraně spotřebitelů na základě práva na bezpečnost, zdraví a náhradu škody. Konkrétně byly schváleny směrnice o bezpečnosti dětských hraček, kosmetiky, textilií, stavebního materiálu atd.

Cílem politiky pro rybolov je zajištění přiměřené životní úrovně pro pracovníky rybolovu, vyloučení cenových výkyvů, zabezpečení dodávek spotřebitelům za přiměřené ceny a uchování a chránění stavů ryb. Evropská politika pro rybolov se nazývá Modrá Evropa.

Politika soutěže zajišťuje skutečnou soutěž mezi rovnoprávnými účastníky trhu. Z toho důvodu vyvíjí zvláštní úsilí na multilaterální úrovni v mezinárodních ekonomických organizacích jako např. OECD, G7, GATT, WHO, Světová banka nebo MMF.

Politiku v oblasti lidských práv prosazuje EU jak na území členských států, tak i vůči třetím zemím.

Politika v oblasti vzdělávání a mládeže usiluje o zvyšování kvalifikace pro profesní a sociální začlenění. Kooperuje v oblasti vzdělávání, výchově k evropskému uvědomění. Důležitým cílem je zlepšování situace sociálně znevýhodněné mládeže.

Průmyslová politika má za cíl vytvořit „příznivé prostředí“ zejména pro malé a střední

podniky. Podporuje výzkum a vývoj.

Cílem politiky soudržnosti je posílit hospodářskou a sociální soudržnost Unie především opatřeními v oblastech regionální, strukturální, sociální, agrární politiky a na podporu zaměstnanosti. Hospodářské a sociální rozdíly v zemích EU jsou výrazné.

Rozpočtová politika řeší financování výdajů a činností EU a jejích politik. Stanovuje finanční priority.

Rozvojová politika se zabývá koordinací a harmonizací národních politik vůči rozvojovým zemím v souvislosti např. s finanční či potravinovou pomocí nebo pomocí při katastrofách. V rámci Všeobecného preferenčního systému poskytuje rozvojovým zemím jednostranné obchodní výhody. Spolupracuje s pomocnými mezinárodními organizacemi včetně soukromých.

Cílem sociální politiky je snaha o zlepšení životních a pracovních podmínek zejména podporou zaměstnanosti.

Předmětem společné zahraniční a bezpečnostní politiky je hájení základních zahraničních politických zájmů, zejména nezávislosti a bezpečnosti Unie včetně budoucí společné obranné politiky a obrany a upevňování míru, demokracie, právního státu a lidských práv.

Výzkumná a technologická politika usiluje o zlepšení technologické konkurenční schopnosti evropského průmyslu, která vyžaduje shodu v cílech výzkumu a vývoje. Dlouhodobé zaměření je růst, konkurenční schopnost, zaměstnanost.

Zdravotnická politika vypracovává zvláštní akční programy jako např. Evropa proti rakovině, Evropa proti AIDS, Boj proti chorobným závislostem.

Zemědělská politika usiluje o zvýšení zemědělské produktivity a tím o zajištění přiměřené životní úrovně osob činných v zemědělství. Kromě toho o zajištění zásobování a dodávek spotřebitelům za přiměřené ceny.

3 Instituce EU.

V institucích nadstátního charakteru platí právo Evropských společenství, nazývané též komunitární právo (*acquis communautaire*), které je nadřazené právu jednotlivých členských států. Podle smlouvy o Evropské unii jsou hlavními institucemi EU Evropská rada, Evropský parlament, Rada Evropské unie, Evropská komise, Evropský soudní dvůr, Evropský účetní dvůr. Poradními institucemi jsou Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů.

Vrcholným orgánem EU je Evropská rada, která je prostorem, kde jsou reprezentovány národní zájmy členských zemí EU. Je postavena na mezivládním principu, který zaručuje rovnost a suverenitu všech jejích členů. Byla institucionalizována summitem v Paříži v roce 1974. Sdružuje hlavy států a předsedy vlád členských států a předsedu Evropské komise. Jsou jí nápomocni ministři zahraničních věcí a člen Evropské komise.

Rada EU, také Rada ministrů (dále jen Rada) je spolu s Komisí a Evropským parlamentem součástí základního institucionálního trojúhelníku Společenství. Umožňuje reprezentaci národních zájmů. Rada přijímá legislativní návrhy od Komise a rozhoduje o klíčových otázkách včetně přijímání nových členů a o rozpočtu. Každý stát je v Radě zastoupen jedním ministrem, který má pravomoc přijímat jménem své vlády závazky. Vzhledem k tomu, že projednávané otázka se řeší na úrovni příslušných ministerstev, dochází ke vzniku několika resortních Rad. Odpovědnost za technickou stránku práce Rady má sekretariát, který je společný i pro Evropskou radu, vedený generálním tajemníkem. Dále pak má Výbor stálých zástupců –COREPER (Comité des Représentants Permanents), který poskytuje asistenci členským státům při přípravě legislativy v rámci jednání Rady a při udržování kontaktů s ostatními orgány Společenství. Kromě COREPER působí i další výbory, např. Výbor pro zaměstnanost, Výbor pro energetiku. Členové výborů jsou reprezentanty států a hájí národní stanoviska. Kromě výborů pomáhá i celá řada pracovních skupin.

Komise EU (dále jen Komise) představuje nadnárodní integrační paradigma. Komisaři jsou delegováni jednotlivými členskými státy, ale působí jako nadnárodní. Předsedou je osobnost mající všeobecnou podporu. Je volen společnou dohodou členských států s možností veta. Od Amsterodamské smlouvy schvaluje kandidáta Evropský parlament. Mandát komisařů je pětiletý. Evropský parlament volí členy Komise jako celek a nemá tedy možnost odmítnout jednotlivé členy. Na kolegium komisařů navazuje okruh tzv. kabinetů, které řeší politickou stránku projednávaného problému. Jedná se o politický a poradní servis komisaře. Administrativní a technickou problematiku řeší generální ředitelství, které se dále člení na

ředitelství a divize. K administrativě Komise patří celá řada úřadů, např. právní servis a tlumočnický servis, statistický úřad. Na Komisi dohlíží Evropský parlament, který ji může jako celek odvolat. Komise je výhradním navrhovatelem legislativy Unie, sleduje dodržování evropského práva a může iniciovat proces u Evropského soudního dvora. Komise je zárukou stability a kontinuity integračních cílů.

Obr. č. 3 Stav k 31.12.2006

Evropská komise		
Navrhovací a výkonný orgán, který chystá návrhy rozhodnutí, které mohou ostatní orgány pouze přijmout nebo odmítnout a dohlíží na splnění smluv o EU.		
Funkce	Stát	Komisař
Předseda	Portugalsko	Barroso
Místopředseda pro institucionální vztahy a komunikační strategii	Švédsko	Wallström
Místopředseda pro obchod a průmysl	Německo	Verheugen
Místopředseda pro dopravu	Francie	Barrot
Místopředseda pro administrativu	Estonsko	Kallas
Místopředseda pro právo a bezpečnost	Itálie	Fratтини
Komunikace a média	Lucembursko	Reding
Životní prostředí	Řecko	Dumas
Ekonomika	Španělsko	Almunia
Regionální politika	Polsko	Hübner
Rybolov a námořnictví	Malta	Borg
Finanční plánování	Litva	Grybauskaitė
Věda a výzkum	Slovinsko	Potočnik
Vzdělání, kultura a jazyky	Slovensko	Figel
Zdravotnictví a ochrana spotřebitele	Kypr	Kyprianou
Rozšíření	Finsko	Rehn
Rozvoj a humanitární pomoc	Belgie	Michel
Daně a celní unie	Maďarsko	Kovács
Hospodářská soutěž	Nizozemsko	Kroes
Zemědělství a venkov	Dánsko	Boel
Vnější vztahy a zahraniční politika	Rakousko	Ferrero-Waldner
Vnitřní obchod a služby	Irsko	McCreevy
Zaměstnanost a sociální politika	Česko	Špidla
Obchod	Spojené království	Mandelson
Elektrina	Lotyšsko	Piebalge

Stát	Měna
Německo	Euro
Rakousko	Euro
Nizozemsko	Euro
Belgie	Euro
Lucembursko	Euro
Francie	Euro
Irsko	Euro
Španělsko	Euro
Portugalsko	Euro
Itálie	Euro
Řecko	Euro
Finsko	Euro
Švédsko	Švédská koruna
Dánsko	Dánská koruna
Spojené království	Libra
Malta	Maltská lira
Kypr	Kyperská libra
Česko	Česká koruna
Slovensko	Slovenská koruna
Maďarsko	Forint
Slovinsko	Slovinský tolar
Polsko	Zlotý
Litva	Lit
Lotyšsko	Lat
Estonsko	Estonská koruna

Nadnárodní zájmy reprezentuje Evropský parlament. Je vnitřně členěn do výborů a je

⁸ <http://eu-eu.euweb.cz/EK.htm>.

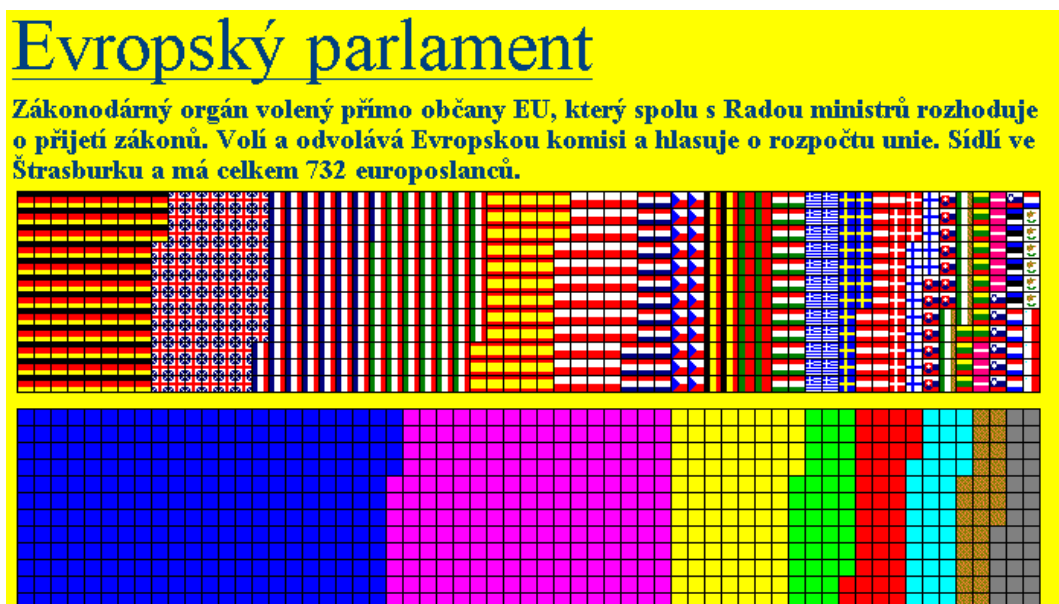
řízen předsednictvem. Kromě odborných výborů působí v Evropském parlamentu politické frakce jejichž význam je pro rozhodování klíčový. Z frakcí můžeme jmenovat Evropskou lidovou stranu, Stranu evropských socialistů, Evropskou liberální, demokratickou a reformní stranu, Evropskou federaci stran zelených, Evropskou sjednocenou levicí, Unii pro Evropu národů, Evropu demokracií a růzností a Nezařazené. Frakce volí ze svého středu předsedu, místopředsedu a další funkcionáře. Uvnitř frakcí vznikají pracovní skupiny.

V Evropském parlamentu je předseda volen na polovinu volebního období, tedy na dva a půl roku. Reprezentuje sněmovnu, podepisuje schválený rozpočet a odsouhlasené legislativní akty.

Evropský parlament provádí kontrolu Komise i Rady, účastní se legislativního procesu, podílí se na rozpočtovém řízení, přijímá mezinárodní závazky, volí čelné představitele EU. Kromě volby předsedy Komise a Komise jako celku je konzultován při volbě členů Účetního dvora a předsednictva Evropské centrální banky. Také volí ombudsmana jehož úkolem je přijímat stížnosti fyzických i právnických osob, žijících na území EU a kterých se týkají pochybení orgánů EU.

Obr. č. 4

Stav k 31.12.2006

⁹ <http://eu-eu.euweb.cz/EP.htm>.

Stát	Europoslanci									
Německo	99	49	23	7	13	7	0	0	0	
Spojené království	78	28	19	12	5	1	11	0	2	
Francie	78	17	31	11	6	3	3	0	7	
Itálie	78	24	16	12	2	7	4	9	4	
Španělsko	54	24	24	2	3	1	0	0	0	
Polsko	54	19	8	4	0	0	10	7	6	
Nizozemsko	27	7	7	5	4	2	2	0	0	
Česko	24	14	2	0	0	6	1	0	1	
Belgie	24	6	7	6	2	0	0	0	3	
Portugalsko	24	9	12	0	0	3	0	0	0	
Maďarsko	24	13	9	2	0	0	0	0	0	
Řecko	24	11	8	0	0	4	1	0	0	
Svédsko	19	5	5	3	1	2	3	0	0	
Rakousko	18	6	7	0	2	0	0	0	3	
Dánsko	14	1	5	4	1	1	1	1	0	
Finsko	14	4	3	5	1	1	0	0	0	
Slovensko	14	8	3	0	0	0	0	0	3	
Irsko	13	5	1	1	0	1	1	4	0	
Litva	13	2	2	7	0	0	0	2	0	
Lotyšsko	9	3	0	1	1	0	0	4	0	
Slovinsko	7	4	1	2	0	0	0	0	0	
Estonsko	6	1	3	2	0	0	0	0	0	
Lucembursko	6	3	1	1	1	0	0	0	0	
Kypř	6	3	0	1	0	2	0	0	0	
Malta	5	2	3	0	0	0	0	0	0	
Frakce		Europoslanci								
Evropská lidová strana a Evropská demokraté		268								
Evropská socialistická strana		200								
Evropská liberální, demokratická a reformistická strana		88								
Zelení a Svobodná evropská aliance		42								
Konfederace evropské levice a Severské zelené levice		41								
Evropa demokracie a rozdílnosti		37								
Unie za Evropu národů		27								
Nezařazení poslanci		29								

(Obr. č. 4 – doplnění)

Evropský soudní dvůr je nadstátní orgán, vystupující jako ústavní, správní, občanský i rozhodčí soud. Nefunguje jako odvolací instance pro rozhodnutí národních soudů. Rozhoduje pouze o otázkách práva Společenství. Sídlo má v Lucemburku.

Evropský účetní dvůr chrání zájmy daňových poplatníků. Přezkoumává účetnictví, platební operace, využívání rozpočtu; sídlí v Lucemburku.

K poradním orgánům EU patří Hospodářský a sociální výbor (ECOSOC – Economic and Social Committee) a Výbor regionů (Committee of the Regions). Oba poradní výbory nemají přímý vliv na rozhodovací proces, ale jsou konzultovány ve stále se rozšiřujícím okruhu otázek.

Cílem práce je podat co nejširší přehled o úloze a postavení Výboru regionů a prokázat na konkrétních příkladech pozitivní roli Evropské unie, realizovanou Výborem regionů v Jihočeském kraji, proto bude v dalším bodě věnována pozornost tomuto poradnímu orgánu Evropské unie.

3.1 *Výbor regionů.*

Vzniku poradního orgánu Evropské unie Výboru regionů (dále jen Výbor) předcházelo založení Shromáždění regionů v roce 1985, s cílem o decentralizaci a posílení regionálních prvků a přímo reprezentovat regiony na půdě evropských organizací. Shromáždění regionů se podílelo na přípravách mezivládní konference v roce 1990. Shromáždění požadovalo institucionalizaci principu subsidiarity, tzn. minimalizaci zásahů nadnárodních orgánů v záležitostech, které vyřeší nižší správní orgány. Výbor regionů byl zřízen Maastrichtskou smlouvou v roce 1994. Po vstupu Bulharska a Rumunska do EU má 344 členů a stejný počet náhradníků. Předsednictvo Výboru regionů je voleno na dva roky. Současným předsedou, který zastupuje Výbor regionů ve vnějších vztazích je Michel Delabarre. Evropská komise a Rada ministrů musí konzultovat s Výborem regionů deset oblastí. Jedná se o vzdělávání a mládež, kulturu, veřejné zdraví, transevropské dopravní, telekomunikační a energetické sítě, hospodářskou a sociální soudržnost, politiku zaměstnanosti, sociální politiku, životní prostředí, odbornou přípravu a dopravu.

Výbor je organizován do odborných komisí a to Komise pro kohézní politiku, nazývající se COTER; Komise pro hospodářskou a sociální politiku ECOS; Komise pro trvale udržitelný rozvoj DEVE, Komise pro kulturu a vzdělání EDUC, Komise pro ústavní otázky a evropské vládnutí CONST a Komise pro vnější vztahy RELEX.

Pojem Evropa regionů vyjadřuje zapojení regionů jako „třetí evropské úrovně“ do evropského integračního procesu a jeho rozhodovacích procedur, je to nový motiv evropské politiky zdůrazňující osobitost nižšího politického stupně a blízkost jeho rozhodování k občanům. Uplynulá léta lze tedy všeobecně označit jako období decentralizace či regionalizace ve státech Evropské unie.

Regiony předložily mezivládní konferenci v Maastrichtu čtyři základní požadavky, které vzhledem k účasti německých spolkových zemí, belgických regionů a územních sdružení nebylo možno ignorovat. Jednalo se o zakotvení principu subsidiarity do Smlouvy o ES, založení regionálního grémia (Výbor regionů), spolupráce regionů v Radě a samostatné právo regionů podávat žaloby na poškozování jejich práv v rozporu se Smlouvou.

Oproti očekávání mnoha pozorovatelů se však mezivládní konference v Maastrichtu dohodla o přijetí všech požadavků regionů i když s určitou redukcí týkající se Výboru regionů a zásady subsidiarity a s výjimkou samostatného práva podávat žaloby. Nová ustanovení o

regionech ve Smlouvě o Evropské unii jsou pouze začátkem, který je nutno dále rozvíjet.

Již nyní však poskytují regionům možnost, pokud budou důsledně využívána a promítnuta do národního práva, aktivně se podílet na integračním procesu.

Lze tedy konstatovat, že hlavním smyslem a cílem Výboru regionů je umožnit zapojení místních a regionálních samospráv do evropského rozhodovacího procesu.

Ve Výboru regionů jsou zastoupeny čtyři politické strany. Strana evropských socialistů, Evropská lidová strana, Aliance liberálů a demokratů pro Evropu a Unie pro Evropu národů – Evropská aliance.

4 Zapojení Jihočeského kraje ve Výboru regionů

Ze stálé kanceláře Jihočeského kraje v Bruselu byly ke dni 22. května 2006 získány informace, že česká delegace ve Výboru regionů má dvanáct řádných členů (full members), kteří jsou doplněni dvanácti náhradníky (alternate members), pro případ, že některý z řádných členů se nemůže jednání zúčastnit. Na základě písemného delegování má pak náhradník na jednání stejná práva jako řádný člen.

Nominace členů Výboru regionů je v ČR umožněna Asociaci krajů České republiky a Svazu měst a obcí. Šest členů nominuje AKČR a šest členů SMO, nominace podléhá schválení na centrální úrovni.

Obr. č. 5 - Rada AKČR

10

Pro českou delegaci pracuje národní koordinátor, jímž je na základě dohody zaměstnanec Magistrátu hlavního města Prahy. Dále má každý člen k dispozici jednoho asistenta.

Každá národní delegace má právo nominovat svého zástupce na post vice-presidenta

¹⁰ <http://www.asociacekrajy.cz>.

Výboru regionů a dalšího člena předsednictva. Vice-presidentem je za Českou republiku Pavel Bém, primátor hlavního města Prahy a členem předsednictva je Evžen Tošenovský, hejtman Moravskoslezského kraje. Jako náhradníci pro výkon funkce v předsednictvu jsou za ČR schváleni Josef Pavel, hejtman Karlovarského kraje a Petr Zimmermann, hejtman Plzeňského kraje.

Nejefektivnějším způsobem pro prosazování místních a regionálních zájmů na půdě Výboru regionů je pokud se člen stane zpravodajem ke stanovisku, které je pro jeho zájmy důležité. Za ČR se jimi stali Roman Línek a Jan Zahradník.

V současné době pracuje v Bruselu asi 230 regionálních kanceláří o různé velikosti, struktuře, organizaci a záběru činnosti. Jejich cílem je monitoring evropské politiky a legislativy a vyhledávání informací, jež představují příležitost či ohrožení regionálních zájmů. Dále pak vyhledávání příležitostí pro realizaci rozvojových projektů s podporou evropských fondů a reprezentace regionu na úrovni EU. Klíčovým „pracovním nástrojem“ jsou informace a klíčovou metodou tzv. „networking“, tj. budování sítě kontaktů, jejichž prostřednictvím získávají přístup k informacím. Základními stavebními kameny každé sítě jsou kontakty na členy Evropského parlamentu, stálé zastoupení daného členského státu při EU, ostatní regionální kanceláře daného státu, partnerské regiony, pracovníky evropských institucí v prioritních sektorech a zájmová sdružení v prioritních oblastech. K prosazování zájmů dochází spojováním vlivu všech subjektů se společnými cíli.

Stálá kancelář Jihočeského kraje „informuje představitele Jihočeského kraje a zainteresované veřejné i privátní subjekty v kraji o politickém vývoji v EU, především se zaměřením na politiku regionálního rozvoje. Navazuje a udržuje kontakty s institucemi EU, jakož i dalšími významnými organizacemi zastoupenými v Bruselu. Zajišťuje a zpracovává pro Jihočeský kraj relevantní informace z bruselského prostředí, vyhledává příležitosti pro Jihočeský kraj, podporuje iniciativy Jihočeského kraje a přispívá k jejich úspěšné realizaci. Pomáhá Jihočeskému kraji a klíčovým institucím kraje v přístupu k programům finanční podpory EU. Pomáhá Jihočeskému kraji v posilování jeho pozice na evropské scéně a jeho integraci do EU. Poskytuje organizační i odborné zázemí hejtmanovi Jihočeského kraje pro výkon jeho mandátu člena Výboru regionů.“¹¹

Ředitelem kanceláře je Petr Šebek, asistentkou Lenka Pavlátková a stážistkou Kateřina Jurková. Kancelář sídlí na adrese Rue du Commerce 20-22/6 ét. B – 1000 Brussels.

¹¹ <http://www.southbohemia.eu>.

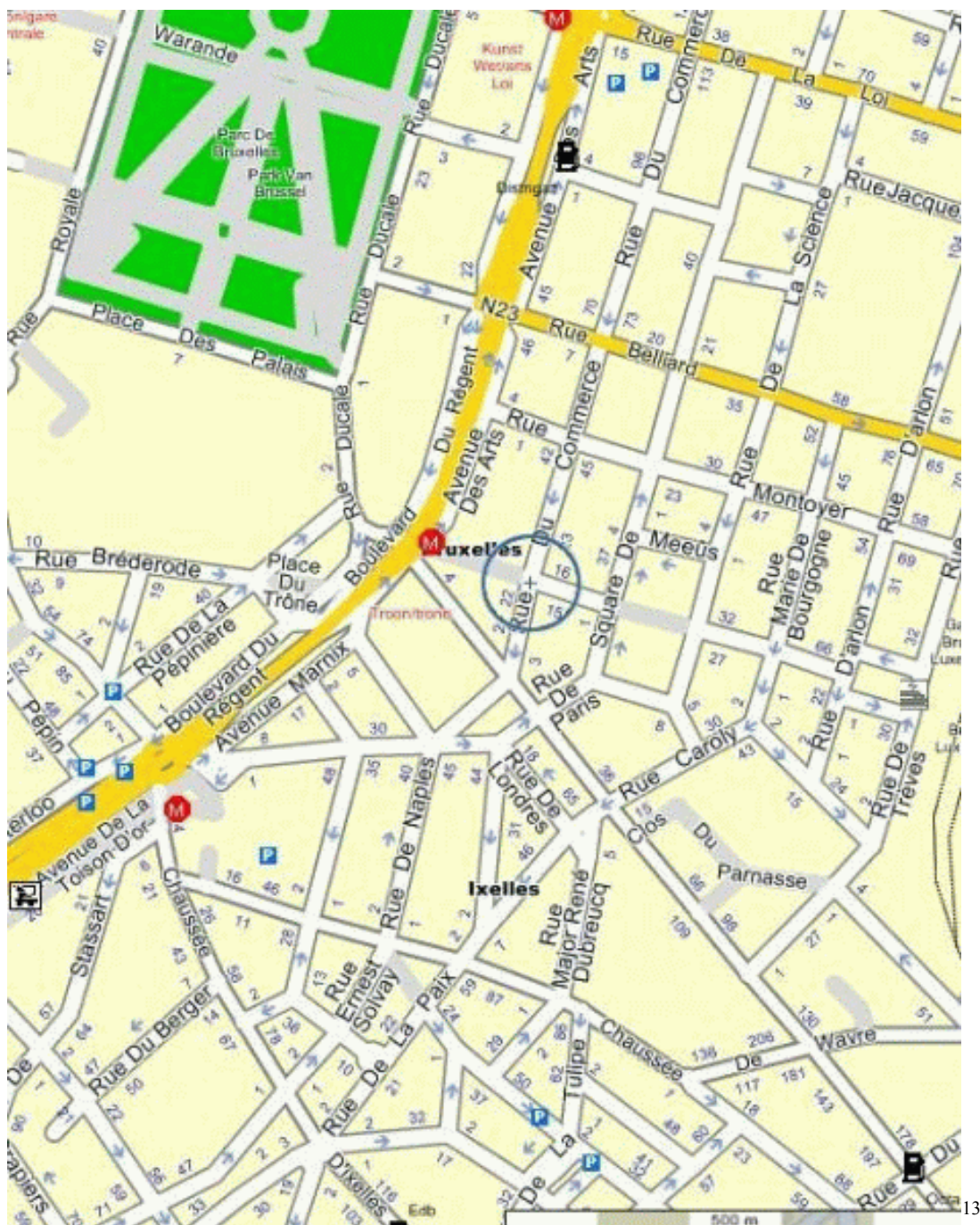
Obr. č. 6 – Budova, v níž sídlí Stálá kancelář Jč. kraje

12

¹² www.southbohemia.eu.

Obr. č. 7 – mapka okolí sídla sídla kanceláře

Jihočeský hejtman RNDr. Jan Zahradník zastával před vstupem České republiky do Evropské unie pozici pozorovatele ve Výboru regionů, jehož cílem bylo umožnit zapojení místních a

¹³ www.southbohemia.eu.

regionálních samospráv do tvorby a realizace politiky Evropské unie v různých oblastech. Od roku 2004 je plnohodnotným členem Výboru regionů, kterému se intenzívně věnuje, konkrétně v Komisi pro politiku teritoriální soudržnosti (COTER). Tato komise jednomyslně podpořila jeho kandidaturu na post zpravodaje stanoviska Výboru regionů k návrhu Evropské komise na tzv. Střednědobé vyhodnocení Bílé knihy o Evropské dopravní politice (Mid – term review of the White Paper on European Transport policy).

Obr. č. 8 – RNDr. Jan Zahradník

14

Stávající znění Bílé knihy o evropské dopravní politice, která dokumentuje priority a trendy vývoje evropské dopravy, bylo schváleno v roce 2001 a vytyčuje cíle, kterých má být

¹⁴ www.janzahradnik.cz.

dosaženo do roku 2010. V polovině této doby se provádí tzv. Střednědobé vyhodnocení (mid – term review), které posoudí, zda vývoj jde správným směrem a zda je reálné ve stanovené době dosáhnout cíle.

Jihočeský kraj se od roku 2005 zapojil aktivně do procesu konzultací uvedené problematiky a evropská dopravní politika se stala prioritou české národní delegace ve Výboru regionů.

Jan Zahradník ve funkci zpravodaje využil své zkušenosti, vycházející z jihočeských dopravních projektů, např. Eurokoridor sever - Jih a zaměřil se na priority, kterými byly lepší zohlednění podmínek a potřeb nových členských států, zdůraznění významu přeshraničních spojení pro transevropskou dopravní síť (TEN –T), odstraňování úzkých hrdel na TEN –T osách, zavádění volných a zpoplatněných silničních a železničních cest, liberalizace v sektoru železniční dopravy a zavádění nových přístupů v oblasti městské dopravy.

Výjezdní zasedání komise COTER Výboru regionů se konalo od 10. prosince do 12. prosince 2006 v Tampere. Jedním z bodů jednání bylo schválení návrhu stanoviska střednědobého vyhodnocení Bílé knihy o evropské dopravní politice, jehož zpravodajem je Jan Zahradník. Ten měl vycházet ze Sdělení evropské komise, které bylo vydáno pod názvem „Udržet Evropu v pohybu – udržitelná mobilita pro náš kontinent“. Jan Zahradník ve svém vystoupení prohlásil, že růst dopravy souvisí nejen s hospodářským růstem, ale i s rozšiřováním EU a je projevem volného pohybu osob a zboží. Proto jedním z cílů, který si uložil, bylo iniciování shody ve Výboru regionů na tom, že není v zájmu regionů potlačovat dopravu cestou zákazů a omezení a tím stavět překážky ekonomickému růstu, ale správnou cestou je lépe organizovaná doprava, která spočívá ve spolupráci jednotlivých druhů dopravy, silniční, železniční, vodní i letecké. Jedná se o tzv. „co – modalitu“, k níž vede cesta vytvořením právního a institucionálního rámce, který by zvýšil působení tržních sil v dopravě. Důležitým nástrojem je spravedlivé zpoplatnění dopravních cest, výrazné zvýšení využívání vodní dopravy a liberalizace dopravy železniční, která zvýší její možnosti oproti silniční dopravě. K problematice dokončení dopravních spojení Jan Zahradník prohlásil, že *„propojení území starých a nových členských států dopravními cestami srovnatelných parametrů je nejen podmínkou pro dosažení zmiňované hodnoty volného pohybu, je to také zároveň nástroj pro skutečné propojení kontinentu, pro kohezi“*¹⁵.

Závěrem svého vystoupení Jan Zahradník konstatoval, že rozhodnutí jakou dopravu chce Výbor regionů je jasné. Chybí však vůle uvedené rozhodnutí uvést do praxe.

¹⁵ www.janzahradnik.cz 12.12.2006.

K vystoupení Jana Zahradníka bylo podáno sedmnáct pozměňovacích návrhů, z nichž devět Jan Zahradník přijal jako pozitivní, u devíti vyjednal s předkladateli kompromis a jeden většina přítomných zamítla. Návrh stanoviska byl velkou většinou přijat.

14. února 2007 tento návrh předložil plenárnímu zasedání Výboru regionů, kterého se účastnil i vicepresident Evropské komise Jacques Barrot, který je zodpovědný za evropskou dopravu. Ten ve svém vystoupení zdůraznil význam měst a regionů v oblasti dopravy, slovy „*Podpora Výboru regionů je pro mne zásadní. Jsem rád, že zpravodaj (Jan Zahradník) sdílí naše stanovisko a mobilitu umísťuje do centra Lisabonské strategie. Mobilita je samým základem konkurenceschopnosti evropských regionů a měst*“¹⁶. Barrot velmi ocenil, že návrh vychází z rozšíření EU a s tím související různorodostí a diferenciací cílů v dopravní problematice. Stejně jako Jan Zahradník hovořil o spolupráci provozovatelů jednotlivých druhů doprav a vytvoření jednoho dopravního řetězce.

Jan Zahradník se při obhajobě svého návrhu zaměřil na nutné zlepšení infrastruktury v nových členských státech. Rozhodně odmítl vyšší podporu železnice oproti silniční dopravě. Železnice sama musí cestou liberalizace zvýšit svou konkurenceschopnost. Hovořil o zrealnění cen dopravy a jejich zrovnoprávnění mezi jednotlivými módy tak, aby opatření vedla k jejímu efektivnějšímu využívání a bránila „plýtvání“ dopravou. Konkrétně se jedná o přenesení veřejných neúnosně rostoucích nákladů na dopravní sítě více směrem k uživatelům dopravy, resp. ke spotřebitelům často zbytečně dopravně náročných druhů zboží a služeb a současně o harmonizaci podmínek dopravních systémů, vedoucí k optimalizaci jejich vzájemné spolupráce. Hospodaření s dopravou bude mít stejný vývoj jako hospodaření s energiemi a důsledkem bude výrazné snížení negativních dopadů s dopravou souvisejících. Dobrá dopravní politika musí vytvořit fungující a dlouhodobě udržitelný dopravní trh.

V závěru debaty členů Výboru regionů opět vystoupil Jacques Barrot a pogrataloval Janu Zahradníkovi za skvěle odvedenou práci, kterou Evropská komise musí uvést do praxe.

Při diskusi bylo podáno čtyřicet jedna pozměňovacích návrhů, z nichž ke čtyřiceti se plenární zasedání postavilo dle doporučení zpravodaje. Po jednomyslném schválení návrhu stanoviska pogrataloval kromě řady členů Výboru regionů, Janu Zahradníkovi, také president Výboru regionů Michel Delabarre.

Po ukončení plenárního zasedání poobědval Jan Zahradník s Jacquesem Barrotem, kterého informoval o aktivitách, které realizuje Jihočeský kraj v oblasti dopravy. Jedná se zejména o přípravu ke stavbě dálnice Praha – České Budějovice – hranice s Rakouskem a stavbu železniční větve Praha – Linz.

¹⁶ www.janzahradnik.cz 16.02.2007.

Mezi další aktivity hejtmana Jana Zahradníka ve Výboru regionů lze uvést jeho vystoupení na konferenci o jazykových iniciativách na regionální úrovni, kterou uspořádaly v Bruselu dne 30. listopadu 2006 Dolní Rakousy ve spolupráci s Výborem regionů a čtrnácti dalšími regiony. Jan Zahradník poukázal na skutečnost, že zejména jižní část Jihočeského kraje byla po staletí dvojjazyčným prostředím a tuto tradici přerušila až „železná opona“. Odmítl evropskou integraci v této oblasti řešit přesouváním stále více pravomocí do Bruselu a doslova uvedl „...*troufám si říci, že to, co potřebuje česko – rakousko – bavorské příhraničí, není více evropských norem ve více oblastech. To, co potřebujeme pro integraci, je odstranění hranic v našich mentálních mapách*“.)¹⁷ Tím jasně sdělil, že jakékoliv technická či administrativní opatření pro překonávání hranic jsou zbytečná, pokud nebude oboustranná vůle k partnerství a sousedství. Jednou z důležitých cest k porozumění je naučit se jazyk sousedů. Na závěr svého vystoupení Jan Zahradník ještě dodal „...*Může se zdát, že vzájemné návštěvy, výlety, společná kulturní představení jsou jen jakousi školou hrou. Od dob velkého evropského myslitele českého původu Jana Ámose Komenského ale víme, že škola hrou je nejučinnější. Navíc však, což je mnohem důležitější, v podtextu těchto nepatrných událostí se děje něco, co je podstatnější – a teď možná vyslovím kacířskou myšlenku – než výše investic do přeshraniční dopravní sítě. V malých účastnících tohoto programu totiž vzniká podhoubí dobrých vztahů, jež po létech mohou přerůst v partnerství, v dobré sousedství*“)¹⁸.

Obr. č. 9 - Hejtman Horních Rakous Josef Pühringer a Jan Zahradník

¹⁷ www.janzahradnik.cz 30.11.2006.

¹⁸ www.janzahradnik.cz 30.11.2006.

19

Jan Zahradník v prosinci 2006 v Bruselu svým podpisem přihlásil Jihočeský kraj k Evropské chartě pro malé podniky. Spolu s Jihočeským krajem se této iniciativy účastní Horní Rakousko, Karlovarský kraj a Sasko. Jedná se o program regionální spolupráce a ve svých důsledcích sociální program, který zajistí posílením zaměstnanosti a hospodářského růstu spokojenost občanů uvedených regionů.

V prosinci 2006, při pracovní snídani se členem Evropské komise zodpovědným za energetiku, Andrisem Piebalgsem, informoval o aktivitách, které Jihočeský kraj věnuje problematice trvale udržitelné energie. Jan Zahradník uvedl, že Jihočeský kraj jako první v České republice měl vypracovanou územní energetickou koncepci spolu s energetickými audity na budovy zřizovaných organizací. Založil vlastní energetickou agenturu a vstupuje do projektů jako je LETIT, podporující vědu a výzkum. Také se připojil k dobrovolné akci GREENLIGHT, instalováním ekonomické technologie osvětlení do svých objektů. Jan Zahradník také upozornil na problémy, které souvisejí s ochranou životního prostředí, např.

¹⁹ www.janzahradnik.cz

v systému NATURA 2000 dochází ke komplikacím i při budování zařízení na využívání alternativních zdrojů energie, například energie vodní.

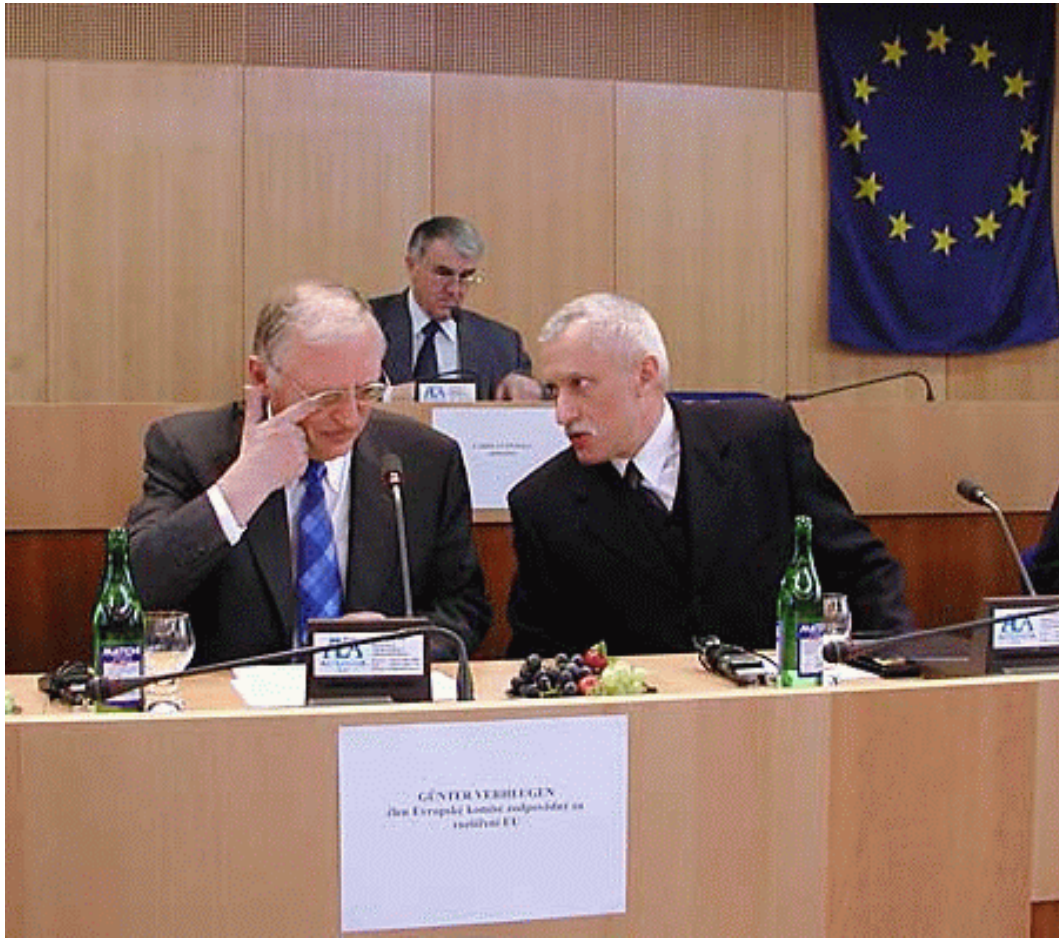
Největší bruselskou regionální akcí roku jsou OPEN DAYS, kterých se účastní zástupci z téměř 230 regionů. OPEN DAYS 2006, které se konaly v říjnu, se účastnila čtyřicetičlenná delegace Jihočeského kraje v čele s hejtmanem Janem Zahradníkem a členy Rady Jihočeského kraje Marií Hrdinovou, Františkem Štanglem, Jiřím Netíkem a Vladimírem Pavelkou. Cesta delegace byla součástí projektu financovaného ze Společného regionálního operačního programu a jejím cílem bylo seznámení s činností evropských institucí, s tvorbou regionálních ekonomických strategií a problematikou související s veřejnou podporou. Delegáti se účastnili řady seminářů o strukturálních fondech pro období 2007 – 2013, o public – private partnership a dalších.

Dne 14. února vystoupila komisařka Danuta Hübner na tzv. Teritoriálním dialogu Výboru regionů. Její vystoupení se týkalo přínosu kohézní politiky pro dosažení cílů Lisabonské strategie, tedy programu radikálních reforem, které mají do roku 2010 učinit z Evropy vysoce ekonomicky výkonnou a konkurenceschopnou oblast aniž ohrozí sociální soudržnost či poškodí životní prostředí.

Podle analýzy, kterou si nechala komisařka zpracovat, kladou členské státy důraz na inovace, vědu, výzkum, technologie, podporu podnikání a inovativního průmyslu a služeb. Proto 200 miliard EUR z evropských fondů bude zaměřeno na modernizaci evropské ekonomiky a 40 miliard na inovace, vědu a výzkum.

Komisařka s uspokojením konstatovala, že Výbor regionů velmi podporuje Evropské sdružení pro územní spolupráci (European Grouping for Territorial Cooperation – EGTC), který by měl v budoucnu řídit přeshraniční programy. O jeho využití projevila zájem řada příhraničních regionů, mimo jiné Rakousko / Česká republika. Seminář na téma EGTC proběhne v červenci 2007 ve Vigu.

Obr. č. 10 – Eurokomisař Günther Verheugen a Jan Zahradník

20

²⁰ www.janzahradnik.cz

ZÁVĚR

Cílem práce bylo informovat o úloze a postavení poradního orgánu Evropské unie Výboru regionů, zastoupení České republiky v uvedeném orgánu a jeho význam z hlediska regionální politiky při prosazování regionálních zájmů v Evropské unii a na konkrétních příkladech prokázat pozitivní roli Evropské unie realizovanou jejím poradním orgánem Výborem regionů v Jihočeském kraji jak v oblasti ekonomické, tak i v dalších oblastech zejména v přeshraniční spolupráci mezi Jihočeským krajem a příhraničními regiony Rakouska a Spolkové republiky Německo. Uvedená spolupráce zahrnuje v neposlední řadě také nápravu mnohaletého narušení vzájemných mezilidských vztahů obyvatel zmíněných regionů.

První část práce se týká seznámení s vývojem evropských integračních snah, které vyústily ve vznik Evropské unie, důvodů jejího vzniku, její politiky a práci jejích institucí, zejména pak činnosti poradního orgánu Evropské unie, Výboru regionů.

V druhé části jsem se zaměřil na zapojení Jihočeského kraje do práce Výboru regionů, která je realizována členem Výboru regionů Janem Zahradníkem, hejtmanem Jihočeského kraje, který se stal zpravodajem pro oblast dopravy. Ve své činnosti využívá služeb stálé kanceláře Jihočeského kraje v Bruselu, vedené Mgr. Petrem Šebkem. Kancelář poskytuje hejtmanovi organizační a odborné zázemí v bruselském prostředí.

Jan Zahradník je členem komise COTER, která se zabývá teritoriální soudržností. Jako zpravodaj pro oblast dopravy zpracoval stanovisko ke střednědobému vyhodnocení tzv. Bílé knihy o evropské dopravní politice, která v souladu s Lisabonskou strategií vytyčuje úkoly do roku 2010. Zásadou Jana Zahradníka se evropská dopravní politika stala prioritou české delegace ve Výboru regionů. Návrh stanoviska, které Jan Zahradník předložil plenárnímu zasedání Výboru regionů v Bruselu byl jednomyslně schválen a navíc přítomný prezident Výboru regionů Michel Delabarre i viceprezident Evropské komise Jacques Barrot pochválili zpracovatele za skvěle odvedenou práci. Pro Jihočeský kraj bude znamenat velký přínos při realizaci dálnice Praha – České Budějovice – Linz a při stavbě železničního koridoru do Rakouska. Uvedená informace dokumentuje přínos pro Jihočeský kraj v oblasti ekonomické a tím naplňuje jeden z cílů mé práce.

Jan Zahradník se výrazně angažuje v přeshraniční spolupráci s Rakouskem a Spolkovou

republikou Německo. V jejím rámci prosazuje podporu výuce němčiny v kraji, který býval po staletí dvojjazyčný. Je přesvědčen, že jazyková znalost povede k odstranění přetrvávajících bariér v myšlení občanů a k navázání partnerství a přátelství. V tomto případě se jedná o naplnění dalšího cíle, tentokrát v oblasti vztahů v příhraničních oblastech.

Další příklady se opět týkají oblasti ekonomiky, ale také sociální politiky. Zasluhou Jana Zahradníka je také účast Jihočeského kraje v Evropské chartě pro malé podniky, která posílí zaměstnanost a zvýší hospodářský růst kraje.

Další iniciativou je vytvoření energetické koncepce v Jihočeském kraji a zapojení se v dobrovolné akci GREENLIGHT, znamenající zavedení ekonomická technologie při čerpání elektrické energie v objektech patřících Jihočeskému kraji.

Na základě výše uvedených příkladů, které nejsou ojedinělé, ale připravuje se či se již realizuje řada dalších projektů, lze konstatovat, že cíle mé práce byly splněny a deklarovaná úloha Evropské unie a jejího poradního orgánu Výboru regionů byla prokázána.

Od vstupu do Evropské unie si občané České republiky slibovali výrazné zkvalitnění práce státní správy a samosprávy, růst ekonomiky a ohleduplné chování k životnímu prostředí. Jisté obavy byly z možné sociální nejistoty, konkurenceschopnosti českých firem a výjimečně také ze ztráty národní identity. Lze konstatovat, že české politické i manažerské elity vnímají vstup do Evropské unie pozitivně, zejména v souvislosti s bezpečností státu a demokracií. Pravicově orientovaní politici vidí Evropskou unii zejména jako ekonomický projekt, na rozdíl od levicově orientovaných, kteří Evropskou unii prosazují jako politický útvar. Pozitivní vnímání Evropské unie je zásluhou zejména regionálních politiků, kteří se s prací Evropské unie seznamují prostřednictvím Výboru regionů. Takových politiků jako je hejtman Jihočeského kraje Jan Zahradník

Použitá literatura

Knihy a časopisy

- FIALA, P. – PITROVÁ, M. : *Evropská unie*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury 2003. ISBN 80-7325-015-2.
- GERBET, P. : *Budování Evropy*. Univerzita Karlova v Praze. Nakl. Karolinum 2004. ISBN 80-246-0111-7.
- HAD, M. – URBAN, L. : *Evropská společenství / První pilíř Evropské unie*. Nadace pro studium mezinárodních vztahů září 1997. ISBN 80-85864-38-X.
- PLICHTA, D. : *Duch Evropské unie a její ústavy pro Evropu*. Agentura Pankrác s.r.o Praha 2006. ISBN 80-86781-07-0.
- SCHENDELEN, R. v. : *Jak lobovat v Evropské unii aneb Machiavelli v Bruselu*. Centrum strategických studií nakl. Barrister a Principal 2004. ISBN 80-903333-2-X ISBN 80-86598-75-6.
- ŠONKA, J. a kol. : *Srozumitelně o Evropské unii*. Nakladatelství Plot 2004. ISBN 80-86523-32-2.
- TÝČ, V. – JÍLEK, D. : *Základy práva Evropských společenství*. Masarykova univerzita v Brně, Naklad. Doplněk. ISBN 80-210-0776-1 (Masarykova univerzita) ISBN 80-85765-19-5 (Doplněk).
- TÝČ, V. : *Evropská unie a její právo pro začátečníky*. Masarykova univerzita Brno 1998. ISBN 80-210-1980-8.
- VLČEK, J. – HAD, M. : *Evropská unie od A do Z*. Příručka evropské integrace. Univerzita Karlova. Vydav. Karolinum 1997. ISBN 80-7184-413-9.
- *Malá encyklopedie Evropské unie*. Ústav mezinárodních vztahů Praha 1997. ISBN 80-85864-34-7.
- *Smlouva o ústavě pro Evropu*. Lucemburk 2005. ISBN 92-824-3108-8.
- *Česká republika v roce 1*. Úřad vlády České republiky 2005. ISBN 80-86734-87-0.

Elektronické zdroje

- www.southbohemia.eu
- www.janzahradnik.cz
- <http://eu-eu.euweb.cz>

